

МАН і Я

Газета комунального закладу Львівської обласної ради
“Львівська обласна Мала академія наук учнівської молоді”

Заснована у грудні 2001 року

СІЧЕНЬ 2019 РОКУ

УРОЧИСТІТЬ

Львівська обласна Мала академія наук відсвяткувала 40-річчя

20 грудня 2018 року в Актівій залі Львівського національного університету імені Івана Франка відбулася Урочиста академія з нагоди 40-річчя Львівської обласної Малої академії наук. В урочистостях взяли участь викладачі, випускники та слухачі ЛОМАН, представники влади.

Під час відкриття успішні малі академіки Дмитро Лопушанський, Катерина Тимошук і Надія Сідельник під гімн України внесли хоругву МАН.

Директорка Львівської обласної Малої академії наук Іванна Бородчук підсумувала діяльність та здобутки академії.

Потім до слова було запрошено Ігора Юхновського — професора, академіка НАН України та першого президента Львівської обласної МАН. Ігор Рафаїлович розповів про зародження та становлення Малої академії, а також побажав усім успіхів, любові й удачі.

Голова Львівської ОДА Олег Синютка закликав вірити в себе та бути наполегливими. Олег Михайлович вручив відзнаки облдержадміністрації викладачам ЛОМАН Тетяні Хомик та Оксані Сторож.

Мер міста Андрій Садовий порадив учням при ухваленні рішень слухати лише себе. Андрій Іванович пообіцяв виділити з бюджету Львова 150 тисяч гривень на МАНівські табори. Очільник міста нагородив відзнаками Ярослава Притулу й Мирославу Попель. На знак подяки за участь у формуванні молодих науковців Андрій Садовий вручив ректорові Львівського університету Володимирі Мельнику

ювілейну відзнаку до 100-річчя ЗУНР.

Сам Володимир Петрович сказав, що учні ЛОМАН пізніше стають найкращими академіками та студентами Франкового університету і висловив подяку Івану Вакарчуку й Ігореві Юхновському.

Учасників Урочистої академії привітав голова Західного наукового центру НАН України Зіновій Назарчук. Зіновій Теодорович у своєму виступі розповів про взаємодію Національної академії наук та Малої академії, дав кілька порад, звернувся до учнів-старшокласників та батьків із закликом працювати для України та в Україні. У своїй промові академік згадав відомих

українців, які в силу певних обставин працювали поза Україною

Директор Департаменту освіти і науки Львівської ОДА Любомира Мандзій закликала МАНівців використовувати кожен шанс, який їм дає МАН, а також вручила подяки викладачам.

Випускник МАН — історик, доктор філософії в галузі історії, доцент Українського Католицького Університету Остап Серета розповів про свого наставника Ярослава Ісаєвича та привітав малих академіків.

А ось завідувач кафедри астрофізики Богдан Мелих вдячний МАН за своїх учнів і друзів.

Ще один колишній МАНівець, а нині студент третього курсу біологічного факультету ЛНУ ім. Івана Франка біохімік Андрій Рабець запевнив учнів МАН, що всі вони вже науковці, та побажав їм звершень, щастя і здоров'я.

Гарним завершенням вечора став показ фільму „Академія Хоробрих”, який зняли Дарина та Олександр Балабаї.

На адресу Малої академії наук надійшло також чимало вітань.

Арсен МАКОВЕЦЬКИЙ,
учень 10 класу ліцею „Надія”
Світлини прес-центру ЛНУ
імені Івана Франка

ПЕРШІ АКАДЕМІКИ

Мала академія дає можливість втілювати свої ідеї та задуми

З нагоди 40-річчя Львівської обласної Малої академії наук ми поспілкувалися з Андрієм Юрчишином — математиком, викладачем, завідувачем механічної лабораторії кафедри механіки Львівського національного університету імені Івана Франка. Андрій Степанович — один із перших випускників ЛОМАН, а зараз керує гуртком „Прикладні задачі з математики”.

— Як Ви почали навчатися в МАН?

— На той час (1976-1977 рік) я закінчував школу № 11. У нас був дуже сильний математичний клас. Багато з нас їздило на республіканські та всесоюзні олімпіади і вигравали їх. І по рознарядці, так би мовити, ми стали першими членами Малої академії: я і мої однокласники Вітя Підстригач, Сашко Балінський, Ігор Кузь та Роман Ардан. Її тільки організували, вона не вела ще такої активної діяльності, як зараз. Формально академію створили 1978-го. На початку це була просто індивідуальна робота дітей з викладачами, не було регулярних занять та лекторію. Потім учні писали науково-дослідницькі роботи і відбулася перша конференція.

— Чи підтримуєте зв'язки з людьми, з якими займалися в МАН і брали участь у цьому „олімпійському” русі?

— Всі мої однокласники, які брали участь у олімпіадах, і я вступили на навчання до Львівського університету. Ми хотіли вступати до Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова, але це був 1980 рік — рік XXII Літніх Олімпійських ігор, тому вступні іспити в Москві були перенесені. Пізніше нам дали можливість перевестись туди. Нас було троє

механіків та двоє математиків. Балінський та Підстригач після університету виїхали за кордон працювати, а потім ще один однокласник емігрував. Зі ще одним однокласником я працюю на кафедрі механіки.

— Як Ви стали керівником гуртка „Прикладні задачі з математики”?

— Ще будучи студентом, я навчав

учнів у літньому таборі МАН. Потім 1991 року Ярослав Григорович Притула, який був нашим наставником, запропонував мені читати лекції з математики. І ось уже 27 років я викладаю в Малій академії. Тоді аудиторії ломилися від учнів! Активно ходило аж 50 людей!

А зараз, на жаль, ходить мало дітей і різного віку. Не зрозуміло, як їм викладати.

— Що Вам дала ЛОМАН?

— Можливість втілювати свої ідеї та задуми. Ми разом із учнями пишемо науково-дослідницькі роботи. І я навчився гарно та цікаво подавати їх. Останні роки в мене діти постійно їздять на Всеукраїнський конкурс науково-дослідницьких робіт із математики і не тільки.

Я був довгий час модератором сайту „Українські пісні”. І вирішив написати роботу з фольклористики з дитиною, бабуся якої була розпорядником весілля. Суть роботи була в тому, щоб оцифрувати і перенести фольклористські матеріали з весілля у відкритий доступ. Також була робота про повстанські та тюремні пісні, які ми записали. Були роботи щодо енергозбереження, зокрема дослідження біомаси білкового шлаку як джерела енергії. А з математики ми зробили писанки з геометричним орнаментом, бо захист припадав якраз на Великодній тиждень.

— Що побажаєте учням та викладачам академії з нагоди 40-річчя?

— Я бажаю всім бути здоровими і не створювати собі штучних бар'єрів.

Арсен МАКОВЕЦЬКИЙ,
учень 10 класу лицею „Надія”

НЕСКОРЕНИ

Вони не скорилися. І Україні не дадуть

22 листопада у приміщенні Львівського обласного молодіжного центру відбулася зустріч із учасниками міжнародних Ігор нескорених Сергієм Шимчуком, Артемом Лукашуким та Романом Панченком.

Ігри нескорених — змагання серед ветеранів військової служби, засновані британським принцом Гаррі 2014 року. В Іграх нескорених беруть участь багато європейських країн — Естонія,

Польща, Грузія, а також США, Австралія та Нова Зеландія. 2017 року приєдналася й Україна.

Романові Панченку та Артему Лукашукі було по дев'ятнадцять, коли зовсім юними вони поїхали захищати Батьківщину у складі 25-ої повітряно-десантної бригади. Обоє були поранені влітку 2014-го. І обоє вирішили не здаватися. Артем, який до війни професійно займався футзалом та легкою атлетикою, розповідає:

— Найбільше я прагнув повернутися у спорт. Я дуже, дуже хотів цього.

Після поранення Роман пройшов довгу реабілітацію, переніс дві операції.

— Було дійсно важко. Мені навіть призначили психолога, але в пориві гніву я його просто вигнав, — згадує борець.

До речі, Артем і Роман — хороші друзі, підтримували один одного у складні часи. Вони чудово виступили на Іграх 2017 року. Роман переміг у стрільбі з лука серед любителів.

Історія Сергія Шимчака дещо інша. Як тільки на Сході розпочалися бойові дії, він разом із товаришами вступив до добровольчого батальйону. На фронті „заробив” рідкісну хворобу — синдром Гієна-Барре. За його словами, всі казали, що він більше не зможе ходити. Але він переборов себе, кваліфікувався на міжнародні Ігри нескорених 2018 року і, як наслідок, — „срібло” у змаганнях зі стрільби з лука і „золото” з велоспорту.

І в Торонто минулого року, і в Сідней цього року нашу команду зустріли дуже приязно та гостинно. Хлопці кажуть, що радості додавало ще й те, що члени української діаспори в Канаді й Австралії прийшли підтримати нашу збірну. А от засновник Ігор, у жилах якого тече блакитна кров, хоч і спілкувався з учасниками, категорично відмовився робити спільні селфі — такий уже королівський протокол.

Христина ІВАНЦІВ,
учениця 10 класу лицею № 81
ім. П. Сагайлачного

ПЕРШИЙ ДОСВІД

Якби не Мала академія — журналістика могла б досі бути лише мрією

Про навчання в МАН, стажування на телебаченні, публікації у львівських виданнях та історію власного успіху розповіла вихованка секції журналістики Анастасія Сисак.

— Анастасіє, вже другий рік ти навчаєшся в академії. Як усе починалось і які твої успіхи зараз?

— Моєю першою серйозною сходиною у кар'єрі журналістки було стажування на телебаченні. Пропозицію спробувати себе на ТРК „Львів” я отримала на тренінгу Тараса Гаврика (на світліні — ліворуч), який мені анонсувала викладач академії та редактор газети „МАН і Я”. Перший час навчання я активно дописувала у газету Малої академії, згодом мої матеріали почали публікувати у „Високому Замку”, „Життя і Жінка” та на сайтах. Зараз я готуюся до вступу в ЛНУ на журфак та дописую у видання МАН і МАЛІЖ. Цього року МАЛІЖ підписала договір про співпрацю з нашою академією.

— Чому ти обрала секцію журналістики? Розглядала лише цей варіант, чи були й інші?

— Ще з молодших класів я любила писати, і мені це досить непогано вдавалось. Тоді фаворитом та зразком для мене була Ольга Фреймут, я й зараз стежу за її творчістю та читаю її книги. Мабуть, із бажання стати такою ж успішною, як Оля, все й почалося. Розглядала варіант акторської майстерності, але в пріоритеті завжди була журналістика.

— Чи допомагає тобі МАН у реалізації планів, мрій? Як?

— Безумовно. На першому році навчання я ходила на заняття чи не щодня, до кожного викладача. Засвоювала матеріал максимально і старалась бути присутньою на заходах,

які нам пропонували. Надсилаючи статті, я не боялася критики від редактора, а навпаки, була вдячна. Навчання в МАН дає великі можливості досягти успіху у сфері, яку ти обираєш. Проте дуже важливо, аби учень мав бажання та не лінувався.

— Тобі доводилося брати участь у творчих конкурсах? Якщо так, то що особливого ти засвоїла?

— Я брала участь у конкурсі журналістів та провідних ЗМІ „Літери Лева”, зайняла друге місце. Влітку мені пощастило стати учасником 15-го фестивалю „Рекітське Сузір'я”, який

відбувся на Закарпатті. У номінації „Журналістика” я посіла перше місце, у „Друковані ЗМІ” представила газету „МАН і Я”, дописувачами якої є учні нашої академії, видання нагородили другим місцем. Цей фестиваль був для мене важливим, тому дуже переживала. Але я одразу знала, що працюю не задля оцінки, а заради досвіду. Вчителі з МАНу телефонували і писали мені в месенджері, від них я отримала цінні поради та підтримку, а після — привітання.

— У якому жанрі й на які теми ти пишеш?

— Журналіст повинен охоплювати різні теми. Мої статті різножанрові, тематика переважає культурна. Мені цікаво писати про театри, виставки, благодійні заходи та ін.

— Чи є у твоєму творчому доробку інтерв'ю з відомими людьми?

— Мені вдалося написати інтерв'ю з гуртом „Один в Каное”. Тоді я ще була десятикласницею, мало хто вірив, що мені вдасться зустрітись та поспілкуватись з відомими виконавцями. Мої амбіції брали гору, і не дарма! Головне — бажання та віра в себе.

— У майбутньому ти бачиш себе журналісткою? Чим сьогодні завдячуєш МАН?

— У мене грандіозні плани у сфері журналістики. Старатимуся втілити їх у реальність, бо кимось іншим себе не бачу. МАН допомогла мені зробити великі кроки в улюбленій сфері та досягти того, що маю зараз. В академії навчають чуйні та добрі викладачі, вони справжні професіонали своєї справи. Мабуть, якби не Мала академія — журналістика могла б досі бути лише мрією.

**Роман ГАВРИЛІВ,
учень 9-А класу СЗШ № 77**

ФУТБОЛ

ШЛЯХ ДО УСПІХУ

Тільки в одинадцять він почав цікавитись футболом, а вже зараз досяг чималих успіхів та грає ключову роль у команді ФК „Покрова”. Десятикласник львівської школи № 92 Павло Філяковський розкриває рецепт успіху молодого футболіста.

— Коли ти почав цікавитися та займатися футболом?

— Я давно знав про такий вид спорту як футбол, проте цікавитися почав в одинадцять, а уже через два роки займатися ним.

— Що підштовхнуло тебе до цього?

— Якось сидів я в YouTube і мені в око впало одне відео — це була нарізка Кріштіану Роналду його ударів та фінтів. І ось коли я побачив те відео, у моїй голові наче усе повернулося, я почав дивитися такі відео одне за іншим і ще більше і більше захоплювався цим видом спорту. Як

тільки випала нагода, я взяв м'яч та щодуху побіг на футбольне поле, розташоване неподалік, і почав грати та помітив, що у мене виходить. Мені це дуже сподобалося, і надалі я старався розвиватись і розвиватись.

— Які вміння потрібні, аби стати хорошим футболістом, та що важливіше, на твою думку, — талант чи плідне тренування?

— Щоб досягти успіху, потрібно мати швидкість, поставлений удар, грати не робочою ногою, а також уміти добре відчувати м'яч. Я вважаю, що плідне тренування є важливішим, адже талант можна мати, але якщо його розвивати тими ж тренуваннями, то можна досягти великих висот. Тим же прикладом є Кріштіану Роналду, який завдяки тренуванням став найкращим у цьому виді спорту.

— Я так розумію твоїм кумиром є Роналду?

— Так, він найкращий гравець світу, я ним надихаюсь.

— Чим займаєшся у вільний час, коли немає тренувань та матчів?

— У свій вільний час я гуляю, граю у футбол з друзями і стараюся не забувати про навчання.

**Олег ЧУПИЛО,
учень 10-А класу СЗШ № 92**

АГЕНТИ ЗМІН

Мій вплив на хід історії

20-23 грудня 2018 року в смт. Брюховичі відбувся перший етап школи відповідального громадянства „Агенти змін. Діти. Львів”, співорганізатором якого є Національний центр „Мала академія наук України”. У школі взяли участь 25 активних підлітків, учнів 8-10 класів із Західної України — Рівненської, Закарпатської, Тернопільської, Чернівецької, Івано-Франківської та Львівської областей.

Відбір на школу відбувався за апікаційним есе. Цьогорічна тема — „2048 рік: мій вплив на хід історії — місто/грумада, про яку знає вся

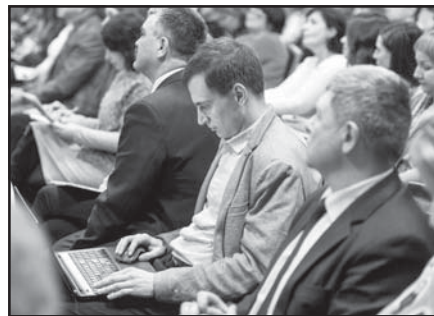

країна”. За результатами конкурсу у першому етапі „Від мрії до дії” змогли взяти участь підлітки, вмотивовані реалізувати зміни у власних громадах та країні.

За чотири дні інтерактивного та лекційного навчання учасники дізналися про публічне та персональне лідерство, елементи доброго есе, почули про основи проектного менеджменту і змогли краще зрозуміти свої мрії й

мотивацію під час арт-терапії та вправ на розуміння своїх цінностей і власного місця у світі. Командна робота передбачала розв’язання реальних кейсів та розробку прототипів проектів. Наприкінці тренінгу відбувся колективний брейн-шторм проектів, які підлітки можуть реалізувати у громадах.

У другому етапі школи у березні

учасники зустрінуться знову, поділяться ідеями та поглиблять прикладні знання, які допоможуть у розумінні власної соціальної ролі та реалізації власних проектів.

Проект „Підлітки змінюють

громади в Україні через громадянську освіту” реалізують: Центр політичних студій та аналітики „Ейдос”, Національний центр „Мала академія наук України”, Благодійний фонд „Агенти змін”, Молодіжна ініціатива „Серце в долоньках” за фінансової підтримки Фонду Демократії ООН (UNDEF).

Орися ГРУДКА,
тренерка проекту „Агенти змін. Діти. Львів”,
випускниця секції
української філології
КЗ ЛОР „Львівська обласна
Мала академія наук
учнівської молоді”

ДОВІДКА: Школа „Агенти Змін” — це всеукраїнський освітній проект для підлітків, який заохочує до саморозвитку, відповідального громадянства, проактивної участі та розвитку громад. Школа проводиться з 2015 року в рамках позашкільної програми НЦ „Мала академія наук України” для активних учнів 8–10-х класів із усієї України, які мають бажання засновувати і розвивати ініціативи, спрямовані на вдосконалення життя своєї громади у реаліях українського сьогодення. Результатом навчання є реалізований у рідному населеному пункті соціальний або культурно-мистецький проект. З 1 квітня 2018 року школа „Агенти змін” стала частиною масштабного проекту із громадянської освіти в Україні за фінансової підтримки Фонду Демократії ООН (UNDEF). У 2018-2019 роках у Школі „Агенти змін” зможуть взяти участь 125 учнів зі всієї України. Це все завершиться великою конференцією, де учасники школи поділяться власним досвідом та отримають порцію натхнення для подальших змін.

МАНіЯ

Газета Львівської обласної Малої академії наук

Редактор
Тетяна ПАСОВИЧ
Комп’ютерна верстка
Львівської обласної МАН

Адреса для листування: 79000
м. Львів, вул. Коперника, 42
Тел.: 225-56-81, 261-22-58